

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Zvolte položku. bakalářské práce z Historie

Autor: Marek Stojan

Název práce a bibliografické údaje: *Zemské a státní právo v kodifikacích českého pozdního středověku (1350–1500)*, odevzdáno v Praze v srpnu 2020; 63 stran textu, seznam pramenů a literatury

Autor posudku: PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.

A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	výborně
Metodologie práce	výborně
Koncepce a struktura práce	výborně
Práce s prameny	velmi dobře
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	výborně
Invenčnost a původnost	výborně

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Autor jasně stanovuje své cíle a východiska, jen se domnívám, že je abstrakt práce poněkud v rozporu s jejím názvem (na jednu stranu proklamuje, že se zaměřuje na vymezení panovnické moci v právních kodifikacích, bylo by tedy myslím vhodné doplnit k názvu podtitul, ovšem samotný výklad se zase netýká zdaleka jen panovnické moci).

Snad až příliš podrobný je charakteristika starších zákoníků. Autor zde trochu směšuje výklad o městském a horním právu – možná by bylo vhodné důsledněji je rozlišit (i když je zřejmé, že středověké kodifikace neměly potřebu různé právní oblasti striktně oddělovat, jak ostatně sám M. Stojan dobře chápe).

Rozsáhlý je výčet použité literatury a charakteristika pramenů, i když by si autor mohl troufnout odborné práce nějak důkladněji zhodnotit – své zdroje vlastně jen vypočítává. Čím je např. pro něj inspirativní Blochova práce (ve skutečnosti ji v dalším výkladu takřka nevyužívá)? M. Stojan pracuje takřka výhradně s literaturou české proveniencí. (Vůbec si nepovšiml četných studií právního historika Marka Starého.) Sice načrtává určité srovnání kodifikací ve středoevropském rámci, ale spíše zkratkovitě – snad by stačilo vybrat jen jednu či dvě paralely a ty propracovat hlouběji, i když je pravda, že lze těžko toto očekávat v rámci bakalářské práce.

Výklad je poměrně dobře a vyváženě strukturovaný, nesetkáme se tu s opakováním informací, což bývá častým nešvarem bakalářských prací. Na některých místech mám ale dojem, že informace by měly být uvedeny v hlavním textu, nikoli v poznámce pod čarou (např. pozn. 118, hodnocení zákoníku v literatuře).

Domnívám se, že lépe by měl vysvětlit, jak chápe „politicko-sociální paradigmaty střetávání ambicí“ (s. 11) – zde se mi jeví, že autor používá cizích výrazů poněkud účelově. Důkladněji by se měl vysvětlit také výklad o Božím zakotvení panovnické moci. Byl Jan ze Salisburie recipován v českém prostředí? Je otázka, zda se Jan Lucemburský omezil v inauguračních diplomech dobrovolně (s. 17). Na s. 18 bych připomněl, že Karel IV. se snažil o upevnění postavení celé České koruny (ne jen Českého království), na s. 22 je nutno říci, že se jedná o pozdější Horní Lužici. Poněkud naivní je očekávat „ekologické důvody“ pro ochranu královských lesů a jistě jejich ekologický stav a ekonomická výnosnost šly ruku v ruce. Autor uvádí, že *Maiestas Carolina* nejjasněji vyjadřuje Karlovy myšlenky – objevují se nějak jeho názory na panovnickou moc ve *Vita Caroli*?

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	velmi dobře
Poznámkový aparát	výborně
Formální struktura práce	výborně
Stylistická a jazyková úroveň	výborně
Přílohy (pokud jsou)	Zvolte položku.

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Po formální stránce nelze práci M. Stojana mnoho vytknout – snad jen bych připomněl, že klíčová slova je třeba oddělovat středníky, nikoli čárkami. Stojan podává své výsledky poměrně kultivovaným jazykem, v textu není mnoho překlepů ani gramatických chyb, což už bohužel dávno u bakalářských prací není samozřejmostí (nedbaleji je zpracována kapitola druhá, zde najdeme několikrát chybu i ve shodě podmětu s přísudkem – s. 20 – „články, které měly“, podobně na s. 39 v kapitole 3). Autor několikrát zapomíná, že existuje střední rod („tyto statuta“ na s. 33 a špatně skloňuje (opakovaně „v rámci ustanoveních“). Jen občas tu najdeme některé stylistické neobratnosti, jako „počátky vznikly“ (s. 12). M. Stojan poněkud nadužívá pasivních vazeb („je představen“, „bylo čerpáno“). Občas se opakují stejné výrazy. Označení staletí bych psal slovy, na s. 8, 2. odstavec, ř. 3: „jehož“ místo „jejichž“, s. 10: „Nodl, který se zákoníkem [...] zajímá“, na s. 16 vypadlo v pátém řádku sloveso, nadbytečné předložky jako „napomohlo k rozmachu“ (s. 42) atd. Autor si není úplně jistý při používání čárek (u vložených vět, rozvitých větných členů), špatně užívá někdy pomlčky respektive spojovníky (již v názvu práce). Občas chybí tečka za poznámkou pod čarou (pozn. 36), někdy je nadbytečně užitá kurzíva („s. 157“ na s. 13). Nejednotně používá pojmy „České x české království“, nejednotně zmiňuje taktéž konstituce z Melfi (chybně je „z Melfy“), královna Rejčka se jistě nemohla znovu „oženit“ atd., Eberhard je Winfried, nikoli Wilfred; diplomová práce „nevyšla“, ale byla zpracována. Nemluvil bych o královské „pokladně“ (s. 57); někde najdeme překlepy v prepisech pramenů (s. 44).

Kvalitně zpracován je poznámkový aparát (měl by být ale zarovnan do bloku), včetně poměrně důsledně užívaných zkrácených citací; u Kaprasovy práce by se mělo uvést, že má více dílů. Jireček byl Hermenegild (nikoli „Hermenogild“), jednou je chybně uvedeno *Ordo iudici terrae*.

Chybí mi seznam zkratk, postrádám v textu také přílohy. V seznamu literatury není třeba citovat jednotlivé položky sborníku k Vladislavskému zřízení zemskému.

Nejsem si jist, že právní kodifikace vypovídají skutečně o „každodennosti“ těch, pro něž je zákoník vydán – přece jen propast mezi normou a praxí byla značná. Autor nepřesně používá pojem „české země“ (spíš je tu myšleno České království).

Domnívám se, že by měl autor jasně uvést, že pracuje s dobovým překladem latinsky vydaného *Ius regale montanorum* – možná i latinským originálům textů (a latinskému překladu VZZ) by mohl věnovat pozornost v případném svém dalším výzkumu. Totéž u *Maiestas Carolina* – nechuzuje výklad poněkud to, že se pracuje pouze s překlady?

Asi až příliš podrobný je výklad o *Maiestas Carolina*, strukturoval bych jej jinak – nejdříve bych podal okolnosti vzniku a odvolání, až pak podrobný rozbor. M. Stojan se tu odvolává sice na Hergemöllerovu edici, ale jinak cituje spíše překlad prof. Bláhové. Pracoval autor skutečně např. i s latinským zněním Zbraslavské kroniky, kterou uvádí v seznamu literatury?

Zbytečně podrobný mi připadá i výklad o cestě k Vladislavskému zřízení, který nepřináší mnoho nového.

Jasně chyby v práci nenajdeme, ale polemizoval bych s tvrzením, že VZZ tvořilo pilíř právního života v českém státě až do Obnoveného zřízení zemského (jen v Českém království a navíc sem vstupuje, byť efemérně, stavovská konfederace). Podobně nelze říci, že by neexistovaly vůbec žádné pokusy o regulaci právního života v rámci Slezska jako celku.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

C) Celkové zhodnocení

1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

Práce Marka Stojana nepochybně splňuje, ba převyšuje požadavky běžně kladené na bakalářskou práci. Oceňuji již stanovení tématu, výběr problematiky právních dějin je mezi studenty dosti výjimečný. Badatelské otázky formuluje originálně a samostatně, svou analýzu prezentuje přehledně a celkem čtivě, v dobře strukturovaném textu. Práce je jasně interdisciplinární, stojí na pozadí mezi právem a historií. Přesvědčivý je výklad důležitých právních problémů a nuancí. Stojanově studii chybějí přílohy (ocenil bych např. textové přílohy nebo pro ilustraci třeba i snímky originálu Vladislavského zřízení zemského či *Majestas Carolina*). Jako hlavní – a vlastně jediný – větší nedostatek práce vnímám vlastně úplnou absenci německé odborné literatury k tématu (počínaje statěmi O. W. Peterky a dílčími studii dalších sudetoněmeckých autorů po literaturu moderní). Kvalitní a přesvědčivá je komparace i závěr práce, ukazující, v jakých právních institutech se projevilo vymezování panovnické či šlechtické moci (i když konstatování, že se podoba kodifikace utvářela podle toho, kdo stál za jejím vznikem, není nijak překvapivé a ani nové). Cenné jsou i četné autorovy dílčí postřehy a nahlížení historických problémů z právnické perspektivy.

2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

Domnívá se autor, že by pochopení dvou analyzovaných zákoníků prohloubila komparace se Zlatou bulou pro Svatou říši?

Jak si autor vysvětluje inspiraci magdeburským právem u plánované kodifikace Přemysla Otakara II., určené zemskému právu?

Uplatnil by třeba i textovou a filologickou analýzu používaných právních termínů?

Byl by autor sto důkladněji charakterizovat úpravy zeměpanské moci v kodifikacích pro další země Koruny české? Srovnání v rámci střední Evropy autor spíše jen naznačuje (pochopitelně, v rámci bakalářské práce by to byl nezvládnutelný úkol).

Hodlá autor ve výzkumu tohoto tématu pokračovat a jakým případně směrem?

Jak do pojetí panovnické moci (pokud vůbec) vstupoval koncept Koruny království českého?

Odporovala kodifikacím pouze šlechta, nebo i města?

Jak vnímá pojem „pozdní středověk“? (ptám se poněkud provokativně, periodizace rozhodně není ustálená)

Autor jaksi samozřejmě pracuje s pojmem „stát“, „státní“ – jak jej ovšem vnímá, platí pro něj koncept státu již ve 14. století?

Lze už ve 14. století hovořit tak jednoznačně o stavech?

3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **výborně**

V Praze, dne 2. září 2020

Podpis Jan Zdichynec